

**ОЦЕНКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА ПРОМЕНИ В ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ОТ ГЛедНА
ТОЧКА НА РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ В ПОЛША
EVALUATION OF SUGGESTED CHANGES IN CAP CONCERNING THE RURAL REGIONS OF POLAND**

**Павел Хмелински
Paweł Chmieliński**

Институт по икономика на земеделието и хранителната промишленост – Национален изследователски
институт - Варшава, Полша
Institute of Agriculture and Food Economics – National Research Institute – Warsaw, Poland

E-mail: chmielinski@ierigz.waw.pl

Резюме

Политиката за развитие на селските райони като елемент от ОСП има за задача да подкрепя не само устойчивото териториално развитие на селските райони, но и повишаването на конкурентоспособността на земеделието, а също – и устойчивото експлоатиране на природните ресурси.

Многофункционалното и жизнено в социален и икономически аспект село е естествена и необходима база за многофункционалното земеделие. Затова подкрепата за развитието на селските райони в голяма степен е решаваща за постигането на ефективно преустройство в селскостопанския сектор в Полша. Статията разглежда процесите на преустройство, протичащи в селото, и анализира основните принципи на промените в ОСП след 2013 г. от гледна точка на развитието на земеделието и селските райони в Полша.

В статията се прави заключение, че устойчиво и равномерно развитие на селските райони може да се осигури не само чрез координираното използване на инструментите на ОСП, но и чрез подходящото им интегриране с мерките на кохезионната политика.

Astract

The rural development policy as a key element of CAP aims to support the sustainable development of rural regions, improvement of competitiveness of agriculture and sustainable exploitation of natural resources. A rural region which is multifunctional and vital in social and economical aspects is a basic for multifunctional agriculture. For this purpose the support for the development of rural regions to a high degree is a key factor for achieving effective transformation of agriculture in Poland. This paper reveals the processes of transformation in rural regions and analyzes the basic principles of changes in CAP after 2013. In conclusion the sustainable development of the rural regions can be achieved by coordinate use of the CAP instruments as well as through the proper integration with the cohesion policy instruments.

Ключови думи: промени в ОСП след 2013 г., развитие на земеделието и селските райони, Полша.

Key words: changes in the CAP after 2013, rural and agricultural development, Poland.

ВЪВЕДЕНИЕ

Полското правителство подготви официално становище за пакета от промени в Общата селскостопанска политика (ОСП) след 2013 г., изготвен от Европейската комисия. Подготовката е съпроводена от публичен дебат с участие на браншовите организации и научните среди. Общата селскостопанска политика от момента на присъединяване на Полша в Европейския съюз е един от основните инструменти за реструктурирането на селското стопанство и развитие на селските райони.

За програмния период 2007-2013 г. полското селско стопанство получава много голяма подкрепа в рамките на втория стълб на ОСП, която средно на година възлиза на 1914 млн. евро, а Полша, с дял, възлизащ на 13,9%, е най-големият бенефициент на средства по ПРСР. На полското земеделие за 2013 г. се „падат“ почти 5 млрд. евро, а делът на полския селскостопански сектор в средствата по ОСП - 8,4%, ще е петият по големина след този на селското стопанство на Франция, Германия, Испания и Италия,

т.е. Полша ще е петият по големина бенефициент на ОСП на ЕС (Poczta, 2011).

Понастоящем и в дългосрочна перспектива селските райони са изключително важен източник на работна ръка за всички отрасли на икономиката на Полша при силна териториална диференциация в качеството и устойчивостта на този ресурс. В структурата на трудовата заетост в селските райони изключителна роля играе земеделието, което е основен източник на доходи и поглъща част от скритата безработица. Малкият относителен дял на неземеделската заетост във формирането на структурата на трудовата заетост на селското население е резултат от много фактори. Най-важни от тях са липсата на работни места извън земеделския сектор в селските райони, липсата на гъвкави форми на заетост, слабо достъпният пазар на труда в града, ограниченият достъп до градските центрове и ниското ниво на трудова мобилност (Strategia zrywnowaionego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa, 2010).

Следователно подкрепата за развитието на селските региони в рамките на втория стълб на Общата селскостопанска политика е един от ключовите фактори за развитие на полското село и важен фактор за икономическото развитие на страната.

В настоящия текст се прави оценка на становището на Полша (Stanowisko Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej po 2013 roku, 2010) във връзка с предложенията на Европейската комисия, засягащи промените в Общата селскостопанска политика след 2013 г. Официалното становище на Полша все още е в процес на обществени консултации, някои от най-важните изводи след прочита на документа на Комисията (European Commission, 2011) позволяват да оценим промените в политиката на Европейския съюз с оглед на бъдещото развитие на селото и селското стопанство в Полша. Тази оценка е предшествана от анализ на социално-икономическото развитие на селските райони в Полша.

ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ В ПОЛША

Повишаващата се мобилност на селското население, която произтича от нарастващите възможности за придвижване на хората, подобрението на комуникационните услуги, както и настъпващите промени в стила на живот предизвикват промяна във функциите, които изпълняват селските райони за социално-икономическото развитие на страната, както и за условията на живот на нейното население. Инфраструктурните инвестиции, съфинансирани със средства от Европейския съюз, са причина за подобряване на комуникационно-транспортната мрежа,

което улеснява достъпа до трудовия пазар в града за жителите на селата. Едновременно с това от много години протича процес на дерурализация на селото и свързаните с него отдръпване на населението от земеделска заетост и развитието на неземеделските отрасли на селската икономика. Индикатори за тези промени са: непрекъснатото увеличаване на броя на земеделските домакинства, чиито главни източници на доход са от неземеделска заетост; увеличаване броя на неземеделските домакинства, които не притежават земя или притежават малки парцели земеделска земя.

Населението в селските райони на Полша през 2010 г. е почти 15 млн. души, от които над 9 млн. души са в трудоспособна възраст. Възрастовата структура на селското население е по-благоприятна за трудовия пазар от тази на градското население.

Изследванията на Института по икономика на земеделието и хранителната промишленост – Национален изследователски институт - Варшава, Полша, показват, че през последните петнадесетина години делът на домакинствата без земеделски стопанства в селата непрекъснато нараства. В извадката на анкетата от 2005 г. от изследваните над 8,6 хил. семейства 57% са домакинства, които не поддържат земеделско стопанство (Chmielinski & Ołowska, 2007). Предварителните изводи от изследването, проведено през 2011 г. върху извадка, включваща над 8,4 хил. домакинства в селските райони, отчитат нарастване на относителния дял на неземеделските домакинства до 60% от селските домакинства. В рамките на почти три десетилетия делът на домакинствата, които не поддържат земеделско стопанство, в изследваната съвкупност селски домакинства се е увеличил с почти 19 процентни пункта. Основен фактор за този процес е оттеглянето на селското население от заетост в земеделието и икономическата му активност в други сектори на икономиката или приключване на трудовата заетост поради навършване на пенсионна възраст.

В някои части на страната, особено в югозападните и северните, делът на тази група е три четвърти от общия брой домакинства. Дори в източните райони, тоест там, където в земеделските домакинства доминират традиционните форми на семейни връзки, независимо от икономическия статус на отделните лица, почти половината от селското население принадлежи към домакинства без земеделска земя.

На базата на тази информация може да се предположи, че промените в социално-икономическата структура на селското население ще бъдат свързани преди всичко с нарастващата група на домакинствата без земя и именно тази социално-икономическа група ще определя до голяма степен новите функции на

селските райони. Тази теза се потвърждава от прогнозата за промяна в броя на селското население до 2035 г. (GUS, 2009), която предвижда положителен баланс на вътрешната миграция към селата, главно в резултат на оттеглянето на населението от големите градове към селските райони, особено към тези, които са в близост до големите агломерации. Тогава промяната във функциите на селските райони ще доведе, въпреки тенденцията към намаляване на населението, живеещо в селските райони, към непрекъснато нарастване на неговия дял в населението на страната. Тези промени ще бъдат свързани с увеличаване на частта от селското население, несвързана със земеделието.

Това явление до голяма степен ще се определя от разликата в разходите за издръжка в градските и селските райони, както и постепенното подобряване на комуникационната инфраструктура, което ще повлияе върху разширяването на териториалния обхват на градския пазар на труда (GUS, 2009). Едновременно с това нарастването на броя на работните места в града и развитието на комуникационната инфраструктура ще доведат до утвърждаване на разделението на урбанизирани до голяма степен села и села, разположени периферно спрямо градовете, които и напред ще бъдат свързани със селскостопанската дейност. Адаптирането на политиката към различните условия в крайградските и типично селските райони ще изисква трайна децентрализация в процеса на създаване и прилагане на програмите за развитие, така че те да бъдат съобразени с локалните потребности и уникалните ресурси на съответния район.

Когато се определят целите на мерките и разпределението на средствата за тяхната реализация, все по-голяма роля, наред с местните власти, ще играят обществените организации и икономическите субекти. Наблюдава се отказ от традиционната концепция за йерархиизирана структура на местните власти (англ. *local government*) в полза на концепцията за процеса на местното самоуправление (англ. *local governance*), която предполага ангажирането на много институции в процеса на управление, фрагментирана структура на локалната администрация, нарастване на значението на хоризонталните мрежи за сътрудничество на даден терен (обществени организации и представители на частния сектор като партньори на звената на местната власт), както и регионалното и международно сътрудничество (Вукве, 2008). Процесът на управление предполага индивидуална и колективна отговорност за населението в района. Развитието на така разбиран модел за упражняване на властта на първо място ще благоприятства заселването на образовано население от градовете, за което особено важни ще бъдат високите стандарти в организацията на селския живот, както и

свързаното с него културно наследство и качеството на околната среда.

Може да се предположи, че принципите за упражняване на местната власт, които предполагат активно участие на общността и локалните организации в процеса на създаване и прилагане на политиката в общините, ще се разпространят и в селските райони, които са периферни спрямо градовете. В този случай голяма роля ще играе многофункционалността на селското стопанство, както и развитието на големите села и малките градове като центрове на местното социално-икономическо развитие. Във връзка с все по-нарастващото значение на неземеделските функции на селото ще се променят и очакванията към селскостопанския сектор, ще се открие наред с икономическата и функцията му за управление на територията, влиянието върху ландшафта и устойчивостта на селските общности.

Концепцията за децентрализирано развитие на регионалното управление и общностното отношение към икономическата политика в селските райони е в основата на подхода ЛИДЕР, четвъртата ос на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 (ПРСР) в Полша. Полските местни инициативни групи (МИГ) обхващат 278 235,7 km² от площта на страната, тоест 93,22% от териториите, които могат да се възползват от подкрепа в рамките на програмата за развитие на селските райони (MRiRW, Oś IV PROW 2007-2013 – Lokalne Grupy Działania i Lokalne Strategie Rozwoju, 2009). ЛИДЕР не е секторен подход, който се занимава отделно с проблемите на селското стопанство, трудовия пазар или инфраструктурата, а териториален подход, който се съсредоточава върху идентифицирането на шансовете и заплахите за развоја на малките райони. Това позволява напълно да се идентифицират факторите за развитие на даден район и зависимостите между тях. Включването, наред с публичните институции (местната власт), в състава на Местните инициативни групи, създадени в рамките на програмата ЛИДЕР на обществения (третия сектор) и частния сектор (предприятията) позволява в процеса на планиране да се открият нуждите на различните субекти на социално-икономическия живот в селските райони. Този подход разчита на изграждането на чувството за идентичност и на отговорността на жителите за района, който населяват.

ОЦЕНКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЯТА ЗА ПРОМЕНИ ВЪВ ВТОРИЯ СТЪЛБ НА ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА СЛЕД 2013 г.

В становището на правителството на Полша резултатите от дебатите в рамките на прегледа на Общата селскостопанска политика показват, че политиката за развитие на селските райони намира все

повече основания за своето съществуване. Трябва да се подчертае значението на втория стълб на ОСП в процеса на структурните преобразувания и модернизацията на селските райони и в земеделието, в това число и в ускоряването на изключително важния за новите страни членки процес на постигане на сближаване. Като има предвид това, правителството на Полша изказва подкрепа за силната роля на политиката за развитие на селските райони след 2013 г.

Според полската позиция запазването на досегашните пропорции в разпределението на средствата между двата стълба на ОСП ограничава възможностите за подобряване на ефективността и ефикасността на тази политика, каквито би осигурило финансовото подсилване на втория стълб. Предложението за трансфер на средства между двата стълба на ОСП, т.е. и от втория към първия стълб, противоречи на досегашната посока на реформите в ОСП и де факто се оказва средство за запазване на сегашното разпределение на средствата от първия стълб между страните членки.

Спорна остава и възможността за пренасяне от първия към втория стълб на до 10% от финансовия пакет, а за страните с лихвен процент под 90% от средния за ЕС - до 5% от първия към втория стълб. Това увеличава гъвкавостта на страните членки в планирането и реализацията на заложените в ОСП цели – от една страна, а от друга – води до диференциране на условията за функциониране на сектора в различните страни.

Негативно трябва да се оцени и предложеното допълнително натоварване върху администрацията в процеса на изпълнение на втория стълб на ОСП, което произтича и от необходимостта от хармонизиране на системата за планиране и изпълнение на първия стълб на ОСП, както и на други фондове (Общата стратегическа рамка, Договора за партньорство). Предварителната обосновка, прилагането на натиск за постигане на осезаем ефект при реализацията на програмата; промяната на базовото ниво при функционирането на втория стълб, изпълнението на ЛИДЕР по многофункционален начин; задължителното създаване на европейска мрежа за иновации и т.н. Всички тези промени могат да доведат до много тежка и трудна за реализиране в срок програма за подкрепа на селските райони.

От друга страна, предлаганото опростяване, което се отнася до намаляване на броя на мерките в рамките на първия и втория стълб, трябва да се оцени като маловажно действие. Част от мерките, особено инвестициите в нематериални активи, включват в своя обхват някои от досегашните мерки.

С голям интерес бяха приети възможностите за изготвяне на тематични подпрограми в рамките на

Програмата за развитие на селските райони, насочени към конкретни проблеми (младите селски стопани, малките стопанства, планинските райони, скъсяване на веригата за доставки), както и разширението на инструментариума за развитие на селските райони с инструменти за управление на риска, включително инструменти за стабилизация на доходите (компенсиране на сериозни загуби на доходи за земеделците).

Обявяването на предложение за подкрепа на младите селски стопани, която да допринесе за смяната на поколенията, започнала след 2004 г., както и подкрепата за развитието на малките стопанства (с оглед на структурата на индивидуалното селско стопанство в Полша), са изключително важни с оглед на процеса на аграрно преструктуриране.

В рамките на втория стълб на ОСП Полша оценява като заслужаващо по-нататъшно развитие предложението за включване в общи стратегически рамки (заедно със структурните фондове), а също и Договорите за партньорство между Европейската комисия и страните членки.

За да се гарантира устойчиво и многофункционално развитие на селските райони, е необходимо да се използват не само инструментите на ОСП, но в съответна степен и тези на кохезионната политика. Необходимо е да не се допусне тези решения да доведат до допълнително натоварване на администрацията, което произтича и от необходимостта от хармонизиране на системата за планиране и изпълнение на втория стълб на ОСП, не само с първия стълб, но и с другите европейски фондове.

1. Малките земеделски стопанства

Полша приема позитивно отделеното място на ролята на малките стопанства в европейския модел на селско стопанство и в реализирането на целите на стратегията Европа 2020, особено частта, която се отнася до устойчива и нарастваща общностна подкрепа (възможността за създаване на тематични подпрограми в рамките на Програмата за развитие на селските райони за малките стопанства; размерът на еднократната директна помощ за малките стопанства; подкрепата на диверсификацията на доходите във втория стълб; инструментите за засилване на пазарната позиция на тези стопанства).

По информация от изследванията, проведени от Института по икономика на земеделието и хранителната промишленост – Национален изследователски институт - Варшава, Полша, малките полупазарни стопанства са почти 64% от общия брой на индивидуалните земеделски стопанства с над 1 ха обработваема площ. Високият относителен дял на стопанствата от този тип в структурата на фамиленото

селско стопанство в Полша влияе в голяма степен върху процеса на модернизация в селскостопанския сектор. Същевременно от 1 881 000 земеделски стопанства 1 200 000 са стопански единици, мащабът на чиято земеделска дейност не позволява на едно лице със заетост на пълен работен ден получаването на задоволителни доходи (т.е. на доходи, равняващи се на средната работна заплата в икономиката на страната). Такива стопанства с оглед на размера на доходите от земеделска дейност се смятат по принцип за неспособни да се развият и да се конкурират. Само 220 хил. индивидуални земеделски стопанства съставляват групата на субектите, мащабът на чиято земеделска продукция предполага достигане на доходи от извършваната дейност, най-малкото равни на средните доходи на работещите извън селскостопанския сектор и съответно способни да се конкурират на пазара (Karwat-Woźniak, 2005).

Полша обръща внимание, че характерна черта на европейското селско стопанство е доминиращият дял на малките фамилни земеделски стопанства и най-вероятно тази ситуация няма да се промени значително в следващите петнадесетина години въпреки напредващото реструктуриране. Възможно е дори нарастване на броя на полупазарните стопанства в случай на трайна либерализация на международната търговия и ръст на вътрешната конкуренция. Ключов в тази ситуация е стремежът към ефективна и ефикасна подкрепа за стопанствата, най-силно засегнати от този проблем и едновременно с това имащи сериозен дял в реализацията на целите на европейската общност, свързани с многофункционалността на селското стопанство, което трябва да бъде една от задачите на директните плащания, при едновременна подкрепа за реструктурирането на малките стопанства в рамките на втория стълб на ОСП.

2. Подкрепа на земеделските стопани в районите с неблагоприятни за земеделска дейност условия

Помощите за селски стопани в планинските райони и в други райони с природни или други специфични ограничения се отделят всяка година за хектар земеделска земя с цел компенсация за допълнителните разходи на селските стопани и загубата на доходи вследствие на ограничените възможности за производство на селскостопанска продукция в тези райони.

Страните членки въз основа на разпоредба на Комисията разпределят районите, на които се полагат такива помощи, в следните категории:

А) планински райони;

Б) райони, различни от планинските, характеризиращи се със значителни природни ограничения,

като поне 60% от обработваемата земя изпълнява поне един от критериите, т.е. климатични фактори (напр. ниски средни годишни температури), качества на почвата, наклон на терена. Спазването на това условие се контролира на съответното равнище от звената на местната администрация;

В) други райони със специфични ограничения и когато управлението на земята следва да продължи с цел запазване или подобряване на околната среда, поддържане на ландшафта и запазване на туристическия потенциал в района или за защита на бреговата линия.

В райони с неблагоприятни условия за селско стопанство са около 57% от земеделските земи в Полша. От тях само 1,2% са в планински райони с неблагоприятни природни условия, а по-голямата част принадлежат към т.нар. равнинни райони с благоприятни природни условия, които се характеризират с ограничения за земеделско производство, произтичащи от ниските качества на почвата, неблагоприятните климатични или хидрологични условия, или от неблагоприятния релеф на терена, ниския демографски показател и значителния дял на ангажирано в селското стопанство население.

От гледна точка на Полша в проекта, който предлага реформи на ОСП, резерви буди определянето на 8 общи биофизични критерия за определяне на райони с неблагоприятни условия и изключването на социалния критерий, който се отнася за голяма част от териториите, определени понастоящем като райони с неблагоприятни природни условия в Полша. Това може да доведе до твърде голямо ограничаване на териториите на необлагодетелстваните райони и териториално изключване, което би било в ущърб на стопанствата, които се развиват в изключително неблагоприятни с оглед на демографските и социално-икономическите условия райони.

3. Агроекологична програма

От гледна точка на Полша притеснително изглежда увеличаването на изискванията във връзка с агроекологичната мярка и усложняването на цялата система с цел въвеждане на зеления компонент в първия стълб (по-високото базово ниво, стесняващо областта на действие и намаляващо нивото на компенсациите).

Полша настоява допълнителните екологични ефекти на ниво ЕС да се осъществяват без увеличаване на административните разходи, главно чрез земеделско-екологични програми с финансова подкрепа по втория стълб на ОСП.

Полша е съгласна с предложението на Европейската комисия за поддържане на обхвата на механизмите за финансова подкрепа по втория стълб

за запазване на голямата автономия в страните членки, а също и с отразяването на критерия за последователност чрез разпределянето на бюджета по втория стълб на ОСП между страните членки. Това дава възможност да се запази досегашният финансов мащаб, както и голяма част от обхвата на досегашната помощ в рамките на Програмата за развитие на селските райони.

В схемата на плащане се появяват определени методологически и практически трудности. Преди всичко прилагането на единните общностни критерии на доста обширната територия на целия Европейски съюз е много трудно, а вероятно и невъзможно, а това създава изкушение да се отделят определени райони по арбитражен начин в отделните страни членки.

Важна е необходимостта от по-стриктен контрол върху спазването на изискванията за опазване на околната среда. Независимо къде ще се включат мерките за опазване на околната среда в новия модел на ОСП (в първия или втория стълб), те ще останат негова важна и придобиваща все по-голямо значение съставна част (Poczta, 2010).

Вече е постигнато много в областта на ограничаването на вредните влияния от земеделската дейност върху околната среда, но за сметка на това още много може да се направи за по-пълноценното усвояване на потенциала на селското стопанство за реализиране на целите, свързани с борбата с глобалните екологични проблеми, по-специално климатичните промени и намаляване на биоразнообразието. Полша поддържа позицията, че ОСП, финансирана изцяло от ЕС, трябва да изпълнява една от ключовите функции в общите усилия в областта на борбата с климатичните промени и адаптацията към техните последствия, както и предотвратяването на загубата на биологичното разнообразие в земеделските райони.

4. ЛИДЕР

Предложението за разширяване на възможностите за финансиране на ЛИДЕР от структурните фондове е интересна и изкушаваща идея, но същевременно, с оглед на различията в системите за усвояване на отделните фондове (Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) – акредитирана разплащателна агенция, Кохезионния фонд – изпълнителни единици с друг характер), може да се окаже сериозно предизвикателство както за администрацията, така и за бенефициентите. От полска гледна точка доста проблематично може да бъде и засилването на инициативите по ЛИДЕР чрез повишаване на минималния пакет средства за тази цел до 5% от общите средства, предназначени за Програмата за развитие на селските райони (понастоящем той е 2,5%).

Комплексната политика за развитие на селските райони трябва да използва едновременно конкурентните предимства на даден район и неговия потенциал. Инвестициите в неземеделски дейности на селските райони ще ги направят по-привлекателни за живеещото там население. От тази гледна точка се оказва необходимо да се засилят мерките в подкрепа на популяризирането на предприятия и подкрепата на локални инициативи в областта на използването на локалните ресурси и създаването на нови работни места, което ще доведе до подобряване на условията на живот на селското население.

Опитът на Полша в реализирането на програма ЛИДЕР показва, че тя е елемент от стопанската политика, който влияе позитивно върху нарастването на броя на локалните инициативи и стимулира използването на ендегенния потенциал в локален мащаб за развитие на селските райони.

ИЗВОДИ

Необходимите структурни промени в селскостопанския сектор, насочени към подобряване на неговата конкурентоспособност и гарантиране на задоволителни доходи от земеделска дейност, изискват ускорено редуциране на броя на заетите във фамилените земеделски стопанства и професионализация на тяхната работа. Намаляването на броя на заетите в сферата на земеделското производство до голяма степен ще се свързва с тенденциите към промяна в социално-икономическата и демографската ситуация в селските райони и с осъвременяване на техниката в земеделското производство. Отливът на работна сила от земеделския сектор предхожда във времето аграрните промени и изисква популяризирането на производствени методи, които икономисват работна ръка.

При нарастващо значение на неземеделската дейност на селското население бъдещото развитие на селските райони в Полша ще бъде тясно свързано със засилването на функцията на селата като място за живеене, което ще нараства с развитието на комуникационната инфраструктура (пътища, железници) и комуналната инфраструктура, които определят качеството на живота в селските райони.

Следствие от реформите в областта на селското стопанство и в селските райони е промяната в политиката на ЕС по посока на по-силна интеграция на земеделската политика и политиката спрямо селските райони. Новата политика трябва да предлага широк набор от мерки, изборът за реализация на които ще се извършва отдолу, на национално или регионално ниво. Такава перспектива би позволила приспособяване на стратегиите за развитие към локалните условия и потребности в отделните страни и региони.

Като се вземат под внимание нарастващите нужди от подкрепа на адаптирането на секторите на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост на ЕС към глобалната конкуренция и разширяването на обхвата на задачите в тази част на ОСП с новите предизвикателства пред европейската общност, особено важно от гледна точка на Полша би било запазването на бюджета на втория стълб на ОСП на настоящото равнище или неговото увеличаване.

Едновременно с това Полша оценява положително сегашния механизъм за подкрепа в рамките на втория стълб на ОСП, който се основава на осигуряването на достатъчно богат набор от мерки и гарантирането на достатъчно голяма свобода за страните членки в областта на изграждането на програми, съответстващи на потенциала на отделните държави или региони при реализацията на общите им цели.

Като се има предвид бъдещото развитие на селските райони, трябва да се обърне внимание и на променящата се кохезионна политика, която заедно със средствата от втория стълб на ОСП трябва да се превърне във важен източник на промени в селските райони. Приоритет на Европейската общност трябва да остане намаляването на диференциацията между регионите на ЕС и стремежът към изравняване на нивото на развитие на селските и градските райони с участие на двете политики.

Комплексната подкрепа по линия на Програмата за развитие на селските райони е изключително важен елемент в публичната подкрепа, която трябва да продължава с цел постигане на устойчиво развитие, позволяващо да се поддържа жизнеността на селските райони и подпомагащо нарастването на конкурентоспособността на земеделския сектор.

LITERATURA

Bukve, O., 2008. The governance field - a conceptual tool for regional studies, Paper presented at the RSA International Conference, Prague, May 27-29, 2008.

Chmieleński P., Otłowska A., 2007. Zmiany w strukturze społeczno-demograficznej ludności nierolniczej w latach 2000-2005 Raport PW nr 81, IERiGŻ, Warszawa.

European Commission, Regulation of the European Parliament and of the Council on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD), Brussels, 19.10.2011, COM(2011) 627 final/2.

GUS, 2009. Prognoza ludności wiejskiej do 2035 roku, Warszawa.

Karwat-Woźniak, B., 2005. Możliwości rozwojowe chłopskiego rolnictwa na przykładzie gospodarstw wysokotowarowych, Raport nr 10, IERiGŻ-PIB, Warszawa.

MRiRW, Oś IV PROW 2007-2013 – Lokalne Grupy Działania i Lokalne Strategie Rozwoju, Warszawa, 2009.

MRiRW, Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa, projekt z dn. 14 grudnia 2010, Warszawa, 2010.

Poczta, W., Wspólna polityka rolna UE po 2013 roku – uzasadnienie, funkcje, kierunki rozwoju w kontekście interesu polskiego rolnictwa, Warszawa 2011, ksow.pl/fileadmin/user_upload/ksow.pl/pliki/IRWIR/Poczta.pdf
Stanowisko Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej po 2013 roku, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, 2010.

Статията е приета на 17.04.2012 г.

Рецензент – проф. д-р Алина Шикорска

E-mail: sikorska@ierigz.waw.pl